

Lào Cai: Phát huy vai trò gia đình, dòng họ trong phòng, chống tảo hôn

11:01 26/10/2026

Trong công tác phòng, chống tảo hôn, hôn nhân cận huyết thống tại vùng đồng bào dân tộc thiểu số tỉnh Lào Cai, sự tham gia của gia đình, dòng họ và người có uy tín đang phát huy vai trò quan trọng. Không chỉ đưa pháp luật đến gần người dân, những cách làm phù hợp với đặc điểm từng cộng đồng còn góp phần thay đổi nhận thức, từng bước ngăn ngừa tình trạng kết hôn sớm từ chính mỗi gia đình, thôn bản.

Sở Dân tộc và Tôn giáo tỉnh Lào Cai tổ chức Hội thảo “Chung tay phòng, chống tảo hôn, hôn nhân cận huyết thống, nữ dưới 18 tuổi sinh con - Vì tương lai giống nòi và hạnh phúc cộng đồng”

Đưa tuyên truyền đến từng gia đình, thôn bản

Tại xã Phúc Khánh, công tác phòng, chống tảo hôn được triển khai với sự tham gia của gia đình, dòng họ, nhà trường và các tổ chức đoàn thể. Trong 6 tháng

đầu năm 2026, địa phương không ghi nhận trường hợp tảo hôn, song vẫn có một trường hợp nữ dưới 18 tuổi sinh con. Thực tế này cho thấy, bên cạnh việc vận động thực hiện đúng độ tuổi kết hôn, trang bị kiến thức về sức khỏe sinh sản và kỹ năng tự bảo vệ cho thanh, thiếu niên vẫn là nội dung cần được chú trọng.

Theo bà Phạm Thị Ngân, Phòng Văn hóa - Xã hội xã Phúc Khánh, những phong tục, tập quán không còn phù hợp vẫn ảnh hưởng đến nhận thức về hôn nhân tại một số địa bàn. Trong khi đó, một bộ phận phụ huynh còn hạn chế về kiến thức sức khỏe sinh sản vị thành niên, quy định pháp luật về độ tuổi kết hôn; một số học sinh chưa được trang bị đầy đủ kỹ năng tự bảo vệ bản thân.

Từ thực tế đó, Phúc Khánh lựa chọn cách tiếp cận lấy gia đình làm nền tảng, dòng họ làm lực lượng vận động, thôn bản làm địa bàn, nhà trường làm môi trường giáo dục và pháp luật làm chuẩn mực. Thay vì chỉ phổ biến những quy định cấm, nội dung tuyên truyền tập trung phân tích tác động của kết hôn sớm đối với sức khỏe, việc học tập và cơ hội phát triển của trẻ em, giúp người dân nhận thức rõ hơn những hệ lụy có thể xảy ra.

Ra mắt mô hình “Ba tự quản tại thôn Trí Trọng” trong công tác duy trì xã Phúc Khánh không ma túy; tuyên truyền phòng chống tảo hôn, hôn nhân cận huyết thống và nữ sinh con dưới 18 tuổi.

Cách làm này cũng phù hợp với định hướng của Hội Liên hiệp Phụ nữ tỉnh Lào Cai khi xác định gia đình là một trong những yếu tố quan trọng trong phòng

ngừa tảo hôn, hôn nhân cận huyết thống.

Theo bà Hoàng Phương Thúy, Phó Chủ tịch Thường trực Hội Liên hiệp Phụ nữ tỉnh Lào Cai, tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống không chỉ liên quan đến việc chấp hành pháp luật mà còn ảnh hưởng trực tiếp đến sức khỏe, học tập, cơ hội phát triển của trẻ em, chất lượng dân số và sự phát triển bền vững của cộng đồng. Vì vậy, phòng ngừa cần bắt đầu từ gia đình, nơi hình thành nhận thức và hành vi của mỗi người.

Trong năm 2026, các cấp Hội đã tổ chức 126 cuộc tuyên truyền, vận động thực hiện Cuộc vận động “Xây dựng gia đình 5 không, 3 sạch, 3 an”, thu hút trên 6.500 lượt hội viên, phụ nữ tham gia; 100% chi hội phụ nữ triển khai thực hiện.

Đáng chú ý, hoạt động tuyên truyền không tách rời việc hỗ trợ giải quyết những khó khăn trong đời sống gia đình. Với các hộ chưa đạt tiêu chí, các cấp Hội chú trọng hỗ trợ sinh kế, giới thiệu việc làm, vận động trẻ em đến trường, tư vấn chăm sóc sức khỏe và kết nối chính sách an sinh xã hội. Nội dung phòng, chống tảo hôn được lồng ghép vào sinh hoạt chi hội, câu lạc bộ và các mô hình xây dựng gia đình hạnh phúc.

Lãnh đạo Hội, đoàn thể, Công an xã tổ chức tuyên truyền trực tiếp tại các hộ gia đình. (Ảnh CTTĐT xã Bảo Yên)

Tại xã Bảo Yên, Hội Liên hiệp Phụ nữ phối hợp với Trạm Y tế, Đoàn Thanh niên và Chi hội Phụ nữ Công an xã trực tiếp đến từng hộ gia đình, đặc biệt là những gia đình có trẻ em gái sinh con trước 18 tuổi, để tư vấn, phổ biến kiến thức pháp luật và vận động thay đổi nhận thức.

Các mô hình “Tổ phụ nữ không có con tảo hôn”, câu lạc bộ phòng, chống tảo hôn, hôn nhân cận huyết thống và khu dân cư đồng bào Mông thực hiện nếp sống văn hóa mới tiếp tục được duy trì. Thông qua sinh hoạt cộng đồng, những vấn đề liên quan đến hôn nhân, gia đình và sức khỏe sinh sản được trao đổi thường xuyên hơn, tạo điều kiện để người dân từng bước thay đổi những quan niệm chưa phù hợp.

Điểm chung trong cách làm tại Phúc Khánh và Bảo Yên là đưa công tác phòng ngừa về gần từng gia đình, thay vì chỉ dừng lại ở những hoạt động tuyên truyền tập trung. Khi cha mẹ được tiếp cận kiến thức, được tư vấn và hỗ trợ phù hợp, việc vận động con em thực hiện đúng quy định về độ tuổi kết hôn cũng có thêm nền tảng từ chính gia đình.

Đưa tuyên truyền đến từng hộ gia đình, phát huy tiếng nói của già làng, trưởng bản, người có uy tín và các dòng họ đang là những cách làm được nhiều địa phương vùng cao tại tỉnh Lào Cai chú trọng

Người có uy tín cùng cộng đồng ngăn ngừa tảo hôn

Nếu gia đình là nơi hình thành nhận thức thì già làng, trưởng bản, người có uy tín và các dòng họ lại có lợi thế trong việc vận động, thuyết phục người dân thay đổi những tập quán không còn phù hợp.

Tại xã biên giới Pha Long, nơi có đông đồng bào Mông sinh sống, công tác phòng, chống tảo hôn được triển khai với sự tham gia của công an xã, trưởng thôn, người có uy tín và các tổ chức đoàn thể. Am hiểu phong tục, tập quán, ngôn ngữ và hoàn cảnh của từng gia đình là lợi thế giúp lực lượng trực tiếp vận

động lựa chọn phương pháp tiếp cận phù hợp.

Từ đầu năm 2026, địa phương đã phát hiện, vận động thành công 12 cặp có dấu hiệu tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống. Trong đó, có gia đình đã chuẩn bị tổ chức cưới cho con khi chưa đủ tuổi. Sau nhiều lần được lực lượng chức năng và người có uy tín trực tiếp giải thích, vận động, gia đình đã đồng ý dừng việc cưới hỏi.

Kết quả này cho thấy ý nghĩa của việc phát hiện, can thiệp từ sớm, khi những trường hợp có nguy cơ tảo hôn chưa tiến tới tổ chức cưới hỏi. Trong quá trình đó, tiếng nói của những người được cộng đồng tin tưởng có vai trò quan trọng, nhất là đối với các gia đình còn chịu ảnh hưởng của tập quán kết hôn sớm.

Theo ông Sùng Seo Sáng, Trưởng thôn Lao Chải, muốn người dân hiểu và làm theo, việc tuyên truyền phải phù hợp với phong tục, tập quán, ngôn ngữ và cách tiếp nhận của đồng bào. Với những gia đình còn giữ quan niệm kết hôn sớm, sự gần gũi và niềm tin dành cho trưởng thôn, người có uy tín giúp việc giải thích, vận động có sức thuyết phục hơn.

Tuyên truyền sức khỏe sinh sản đến phụ nữ vùng cao. (Ảnh: Sở Dân tộc và Tôn giáo)

Bên cạnh phát huy vai trò người có uy tín, việc tiếp cận trực tiếp thanh, thiếu niên cũng được các tổ chức đoàn thể chú trọng. Thông qua sân khấu hóa, tiểu phẩm tình huống, trao đổi tương tác và phiên tòa giả định, Đoàn Thanh niên chuyển tải những quy định pháp luật về hôn nhân và gia đình bằng hình thức

gần gũi, giúp người trẻ dễ tiếp nhận, chủ động trao đổi về những tình huống có thể gặp trong cuộc sống.

Tại xã Nấm Lư, Câu lạc bộ “Nói không với tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống” được thành lập với 46 thành viên, duy trì sinh hoạt định kỳ, cập nhật tình hình và trao đổi giải pháp tuyên truyền, vận động. Hoạt động của câu lạc bộ góp phần khuyến khích thanh niên không chỉ tiếp nhận kiến thức mà còn trực tiếp truyền tải thông điệp phòng, chống tảo hôn đến bạn bè và cộng đồng.

Từ thực tiễn tại Phúc Khánh, Bảo Yên, Pha Long và Nấm Lư, có thể thấy công tác phòng, chống tảo hôn đang được triển khai theo nhiều hình thức, nhưng đều hướng đến việc phát huy trách nhiệm của cộng đồng. Gia đình tham gia giáo dục, định hướng con em; trưởng thôn, người có uy tín trực tiếp vận động; các tổ chức đoàn thể hỗ trợ phổ biến pháp luật, kiến thức sức khỏe sinh sản và kỹ năng cần thiết cho thanh, thiếu niên.

Điều đáng chú ý là công tác phòng, chống tảo hôn không chỉ hướng đến việc thực hiện đúng quy định về độ tuổi kết hôn, mà còn gắn với những vấn đề thiết thực như duy trì việc học, chăm sóc sức khỏe sinh sản, hỗ trợ sinh kế và xây dựng gia đình tiến bộ. Đây cũng là những yếu tố có ý nghĩa trong việc tạo điều kiện để thanh, thiếu niên có thêm cơ hội học tập, phát triển.

Thay đổi một tập quán đã tồn tại trong đời sống cộng đồng không thể chỉ dựa vào những đợt tuyên truyền đơn lẻ nhưng khi gia đình, dòng họ và người có uy tín cùng tham gia, việc phòng, chống tảo hôn có thêm sự tác động thường xuyên từ chính môi trường sống của mỗi người. Đó là cơ sở để những chuyển biến về nhận thức từng bước trở thành hành động, góp phần ngăn ngừa tảo hôn, hôn nhân cận huyết thống và bảo vệ cơ hội phát triển của thế hệ trẻ vùng đồng bào dân tộc thiểu số Lào Cai.

Hải Minh